

Силабус курсу
Постмодерні концепції людини та соціуму

Освітній ступінь – *магістр*
Галузь знань *03 Гуманітарні науки*
Спеціальність *033 Філософія*
Освітньо-професійна програма *Філософія*
Кількість кредитів – 3
Рік підготовки, семестр – 1 рік, I семестр
Компонент освітньої програми: *обов'язковий*

Дні занять:
Консультації:

Мова викладання: *українська*

Керівник курсу
канд. філос. наук Ходанич Юрій Михайлович
Контактна інформація: yuriy.hodanych@uzhnu.edu.ua

Опис дисципліни

Актуальність курсу постмодерних концепцій людини та соціуму пояснюється не лише потребою в засвоєнні, осягненні сучасних тенденцій в обґрунтуванні статусу людини і суспільства, запропонованого представниками філософії постмодернізму, а й аналізі тих можливих ризиків, які вони несуть і можуть суттєво вплинути на подальший розвиток соціуму. Постмодернізм несе в собі водночас «вивільнення» філософії з тих рамок, які вона отримала починаючи з новочасних мислителів, але й також небезпеки її розмивання, нівеляції.

Метою курсу є формування уявлень про сучасну філософську та світоглядно-методологічну течію постмодернізму, в тому числі крізь призму його основних представників, а також уявлень про особливості розвитку сучасного постіндустріального суспільства.

Навчальний контент

	Теми	Результати навчання
	<i>Змістовий модуль I. Основні ідеї постмодерністського напрямку в сучасній філософії</i>	
1	ТЕМА 1. Вступ до курсу. Розуміння постмодернізму як напрямку в сучасній західній філософії	<i>Знати особливості постмодерної філософії, постмодернізму в культурі та розвитку суспільства, передумови формування постмодернізму в філософії та культурі, вміти розмежовувати постмодернізм та постструктуралізм.</i>
2	ТЕМА 2. Методологічні принципи постмодерністської філософії	<i>Сформувати комплексне уявлення про основні методологічні принципи філософії постмодернізму: дискурсивність, деконструкція, ризома, текстуальність та діалогізм, «смерть суб'єкта», «смерть автора», трансгресивність, гра та</i>

		<i>інтерпретація.</i>
3	ТЕМА 3. Деконструкція Жака Дерріда	<i>Вивчити та зрозуміти основні ідеї філософії Жака Дерріда: критика центру і структурності структури; сутність деконструкції; людина і світ як текст; категорії «слід», «розрив», «відмінність»; граматиологія та письмо; Архе-Письмо; ігровість та інтерпретація тексту.</i>
4	ТЕМА 4. Дискурсивно-владна онтологія Мішеля Фуко	<i>Розкрити особливості дискурсивно-владної філософії Мішеля Фуко: дискурс, дискурсивне мислення, дискурсивні формації; археологія знання; епістемі; деконструкція історії; проблема влади, її сутність та реалізація, моделі влади та її дисциплінарність.</i>
5	ТЕМА 5. Текстуальна аналітика Ролана Барта	<i>Знати специфіку текстуальної аналітики Ролана Барта: принципи і методи обґрунтування письма; сутність письма; принципи текстового аналізу; «смерть автора»; еротика тексту; аналіз масових комунікацій.</i>
6	ТЕМА 6. Постмодерністські ідеї Жоржа Батая	<i>Сформувати комплексне уявлення про постмодерністські ідеї Жоржа Батая: досвід абсолютної негативності, подолання меж мислення і чуттєвості; суверенність і трансгресія, тілесність; розуміння симулякра; межі корисного.</i>
7	ТЕМА 7. Постмодерністські ідеї Моріса Бланшо	<i>Вивчити ключові ідеї в філософії Моріса Бланшо: постісторія та життя після смерті; досвід-обмеження та досвід неможливого; імперсональність; розуміння людини; сутність влади, влада і мова; письмо.</i>
	<i>Змістовий модуль 2. Основні постмодерністські концепції соціуму</i>	
8	ТЕМА 8. Деконструктивізм Жильє Дельоза	<i>Знати специфіку постмодерністської філософії Жильє Дельоза: критика бінаризму та традиційної структури знака; шизоаналіз та шизофренічна мова; капіталізм і шизофренія; критика Едіпового комплексу, біологізація бажання та лібідозність соціального тіла; сингулярність.</i>
9	ТЕМА 9. Лінгвопсихоаналіз Юлії Кристєвої	<i>З'ясувати особливості лінгвопсихоаналітичної концепції Юлії Кристєвої: семаналіз та текст; інтертекстуальність; революційний психоаналіз; гено-текст і фоно-текст; проблема суб'єкта; психоаналіз і віра.</i>
10	ТЕМА 10. Теорія дискурсу Тьона ван Дейка	<i>Вивчити теорію дискурсу Тьона ван Дейка: граматика тексту і внутрішньотекстовий зв'язок; текст і контекст; сутність</i>

		<i>дискурсу, прагматика дискурсу; макроструктури дискурсів; дискурс і влада; сутність ідеологій.</i>
11	ТЕМА 11. «Суспільство спектаклю» Гі Дебора	<i>Розкрити сутність концепту «суспільства спектаклю» Гі Дебора: передумови формування та його розуміння, характеристики та інтерпретації; реальне і нереальне суспільство; проблема влади і демократії.</i>
12	ТЕМА 12. Масовізація суспільства і симулякри в концепції Жана Бодрійяра	<i>Сформувати комплексне уявлення про теорію масового суспільства Жана Бодрійяра: система речей; суспільство споживання; гіперральність; симуляція і симулякри; теорія символів і знаків; символічний обмін і смерть; дух тероризму.</i>
13	ТЕМА 13. Постмодерністські ідеї Славоя Жижека	<i>Вивчити ключові ідеї постмодерністської філософії Славоя Жижека: критика сучасної філософської традиції; реальність і символізація; проблема суб'єкта; теорія соціальності та соціальна дійсність; сутність людини.</i>

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК1	Вміння виявляти, окреслювати та вирішувати проблеми, що передбачає здатність як до нестандартного розв'язання задач, так і до розв'язання нетипових задач.
ЗК3	Здатність генерувати нові ідеї (креативність), що передбачає самостійність міркувань та умовиводів, навички інтелектуального пошуку, залучення нестандартних смислів, зокрема з іншої предметної області.
ЗК4	Здатність генерувати нові ідеї (креативність), що передбачає самостійність міркувань та умовиводів, навички інтелектуального пошуку, залучення нестандартних смислів, зокрема з іншої предметної області.
ЗК6	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей діяльності), що передбачає вміння аргументовано викласти власну експертну позицію, володіння формами публічного мовлення, засобами та стратегіями інтелектуальної полеміки.
ЗК7	Здатність працювати в команді, що передбачає здатність до міжособистісної комунікації, емоційної стабільності, а також вміння долати комунікаційні напруження та конфліктні ситуації.
ФК1	Знання теоретичних основ філософської науки і суміжних галузей гуманітаристики та суспільних наук.
ФК2	Володіння спеціалізованими знаннями в межах певної філософської проблематики, системну обізнаність з відповідною спеціальною літературою.
ФК3	Навички фахового сприйняття результатів історико-філософського аналізу та інтерпретації творів, ідей і процесів філософської традиції

	та використання історико-філософської спадщини в осмисленні та розв'язанні власних дослідницьких проблем.
ФК5	Розуміння зв'язків спеціалізації не лише з іншими напрямками філософського дискурсу, а й з різними інтелектуальними й гуманітарними практиками.
ФК6	Навички застосування аналітичного методу в оцінці сучасних суспільних процесів.
ФК7	Навички критичної роботи з текстами, знання принципів та закономірностей їх інтерпретації, опанування методології філософської герменевтики.
ФК10	Вміння розробляти соціально-гуманітарні проекти на основі використання спеціальних філософських методів.
ФК11	Здатність розуміти та працювати з іноземною філософською літературою.
ФК13	Вміння стисло та послідовно викладати наукові підходи щодо філософських проблем під час участі в наукових конференціях, семінарах, інших наукових заходах.

Літературні джерела

1. Андерсон П. Истоки постмодерна. М.: Изд. дом «Территория будущего», 2011.
2. Барт Р. Смерть автора. *Избранные работы: Семиотика. Поэтика*. М., 1994. С. 384-391.
3. Бланшо М. Неопишемое сообщество. М.: Московский философский фонд, 1998.
4. Бодрийяр Ж. Символический обмен и смерть. М.: Добросвет, 2000.
5. Ваттимо Дж. Прозрачное общество. М.: Изд-во «Логос», 2002.
6. Габермас Ю. Філософський дискурс Модерну. К., 2001.
7. Дейк ван Т. Дискурс и власть: репрезентация доминирования в языке и коммуникации. М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», URSS, 2013.
8. Делез Ж. Логика смысла. М., 1995.
9. Делез Ж. Различие и повторение. СПб., 1998.
10. Деррида Ж. Структура, знак и игра в дискурсе гуманитарных наук. *Французская семиотика: От структурализма к постструктурализму*. М., 2000. С. 407-426.
11. Жижек С. Добро пожаловать в пустыню Реального. М., 2002.
12. Ильин И.П. Постструктурализм. Деконструктивизм. Постмодернизм. М., 1996.
13. Козловський П. Постмодерна культура: суспільно-культурні наслідки технічного розвитку. *Сучасна зарубіжна філософія*. К., 1996. С. 213-294.
14. Лиотар Ж.-Ф. Состояние постмодерна. М., СПб. 1998.
15. Постмодернизм. Энциклопедия / сост. А. А. Грицанов, М. А. Можейко. Минск: Книжный дом, 2001.
16. Сокал А., Брикмон Ж. Интеллектуальные уловки. Критика современной философии постмодерна. М.: Дом интеллектуальной книги, 2002.
17. Фуко М. Порядок дискурса. Инаугурационная лекция в Коллеж де Франс, прочитанная 2 декабря 1970 года. *Воля к истине: по ту сторону власти, знания и сексуальности*. М.: Касталь, 1996. С. 47-96.

Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: поточний, проміжний (модульний) та підсумковий види контролю.

Формами поточного контролю є: самостійна робота, стандартизовані тести, реферат, доповідь з презентацією. Форма модульного контролю: контрольна робота. Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен.

Для оцінювання знань студентів використовуються методи усного контролю та письмовий контроль.

Модульний контроль складається з поточного контролю та модульного контрольного оцінювання. Поточний контроль знань здійснюється за складовими: перевірка знань студента на практичних заняттях і контроль за виконанням індивідуальних завдань та самостійної роботи. Модульне контрольне оцінювання проводиться в письмовій формі. Максимальна кількість балів за нього – 50 балів. Сумарна кількість балів модульного контролю визначається як середнє арифметичне балів за два модулі і складає максимум 100.

Підсумковий контроль (екзамен) проводиться у відповідності до розкладу заліково-екзаменаційної сесії, в усній формі. Максимальна оцінка з підсумкового контролю становить 100 балів.

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-7) усне опитування, тести, завдання	30
Модуль 2 (теми 8-13) усне опитування, тести, завдання	30
Есе, реферат (теми 1-13)	10
Підсумковий контроль (теми 1-13) – тести, завдання	30